

20024293

MONITOR

DISCRIMINATIE 2019

ZEELAND-WEST-BRABANT

CIJFERS

CASES

ANALYSE

APRIL 2020

2

Discriminatiecijfers in beeld

DISCRIMINATIE

Discriminatie is het ongelijk behandelen van mensen op basis van persoonlijke kenmerken die er niet toe doen in de betreffende situatie. Mensen die discriminatie hebben ervaren of waargenomen kunnen dit melden bij een antidiscriminatievoorziening (ADV). De ADV's in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant zijn: RADAR, Anti Discriminatie Bureau Zeeland, Meldpunt Discriminatie Waalwijk, ADV Rucphen, ADV Woensdrecht en ADV Zundert (hierna: de meldpunten). Afhankelijk van de situatie kan iemand zich ook wenden tot de politie of het College voor de Rechten van de Mens (hierna: het College).

MONITOR

De *Monitor Discriminatie 2019 Zeeland-West-Brabant* geeft een overzicht van meldingen bij meldpunten en door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten in 2019. Daarnaast wordt aandacht besteed aan (verzoeken om) oordelen van het College. Een uitgebreide toelichting op alle discriminatiecijfers staat op discriminatie.nl onder 'Cijfers'.

ONDERRAPPORTAGE

Deze monitor brengt de aard en omvang in beeld van geregistreerde incidenten en discriminatie-ervaringen in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant in 2019 (zie kaart op pagina 8-9). Het is aannemelijk dat het aantal incidenten in werkelijkheid hoger ligt. Mensen vinden het herkennen, benoemen en/of melden van discriminatie vaak lastig. Om die reden is er sprake van onderrapportage (SCP, *Discriminatie herkennen, benoemen en melden, 2017*).

REGIONAAL EN LANDELIJK

Deze monitor verschijnt gelijktijdig met negen andere regionale rapporten en het landelijke rapport *Discriminatiecijfers in 2019*. Dit rapport benadrukt regionale ontwikkelingen in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant. Informatie op gemeentelijk niveau is beknopt weergegeven op pagina 8-9. In de digitale versie staan meerdere tabellen en informatie over alle gemeenten en politiebasissteams in de politie-eenheid. Alle rapporten zijn te vinden op de website discriminatie.nl.

INHOUD

<i>Wat is islamofobie?</i>	3
Samenvatting	3
Tabellen: Registraties per instantie	4
De cijfers van 2019 <i>Totalen en gronden</i>	6
<i>Gender en islamofobie</i>	7
Verschillen tussen gemeenten	7
Kaart Zeeland-West-Brabant: Registraties per gemeente	8
De cijfers van 2019 <i>Gronden (vervolg)</i>	10
<i>Impact van islamofobie</i>	11
College voor de Rechten van de Mens	11
De cijfers van 2019 <i>Terreinen</i>	12
De cijfers van 2019 <i>Vormen en gemeenten</i>	14
<i>Islam en seksuele diversiteit</i>	15
Over RADAR en ADB Zeeland	15

3

HIGHLIGHTS

THEMA ISLAMOFOBIE

In 2019 werd een nieuwe Nederlandse wet ingevoerd die het dragen van gezichtsbedekkende kleding verbiedt in het openbaar vervoer, overheidsgebouwen en onderwijs- en zorginstellingen. De wet heet in de volksmond 'het boerkaverbod' en was aanleiding voor een brede maatschappelijke discussie over de positie en godsdienstvrijheid van moslims in Nederland. Daarom besteden we dit jaar in de Monitor Discriminatie aandacht aan het thema islamofobie.

ARBEIDSMARKT

Een kwart van de meldingen bij de meldpunten had betrekking op arbeidsdiscriminatie. **Herkomst/huidskleur is de grond die op dit terrein het meest gemeld werd. Meldingen gingen onder andere over pesterijen op de werkvloer en afwijzingen op sollicitaties.**

DISCRIMINATIE VAN LHBT-PERSONEN

Verschillende meldingen bij meldpunten en politieregistraties gingen over discriminatie van homo- en biseksuelen, lesbiennes en transgender personen. **Zij werden bijvoorbeeld uitgescholden, gepest of bedreigd op straat, in de buurt, op school of op werk. Ook voelden enkele transgender personen zich nadelig behandeld in de zorg.**

Wat is islamofobie?

Er zijn verschillende definities van islamofobie. In de kern komen de verschillende definities overeen. Islamofobie is een vorm van angst, afkeer en vijandigheid tegenover 'de islam' en 'moslims'. Hierbij wordt 'de islam' beschouwd als een homogene eenheid met een wereldbeeld en opvattingen die haaks staan op westerse normen en waarden (Monitor Moslimdiscriminatie, 2015). Islamofobie uit zich in stereotypering en stigmatisering, zoals de associatie van moslims met radicalisering en terreur. Deze associatie werd in 2019 (opnieuw) versterkt door de maatschappelijke discussie over de terugkeer van Nederlanders uit het gebied van Islamitische Staat in Irak en Syrië. Islamofobie kan ook leiden tot fysiek of verbaal geweld tegenover moslims, bijvoorbeeld het uitschelden van vrouwen die een hoofddoek of gezichtssluier dragen, of bekladding van een moskee. En het zorgt voor ongelijke behandeling en uitsluiting van moslims, onder andere op de arbeidsmarkt en de woningmarkt. Door de link die veel mensen leggen tussen religie en etniciteit, ervaren ook mensen die zich niet als moslim identificeren moslimdiscriminatie. Ook zij kunnen op basis van uiterlijke kenmerken, zoals hun fysieke voorkomen en hun naam, gelabeld worden als 'moslim' (Monitor Moslimdiscriminatie, 2015).

Samenvatting

In 2019 ontvingen de meldpunten in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant 309 meldingen van discriminatie van inwoners van gemeenten in de politie-eenheid. 236 van deze meldingen gingen over een incident dat fysiek heeft plaatsgevonden in een van de gemeenten. De politie registreerde in 2019 369 discriminatie-incidenten.

DISCRIMINATIEGRONDEN

Bijna de helft (49%) van de meldingen bij de meldpunten en ruim een derde (37%) van de politieregistraties betrof in 2019 de discriminatiegrond herkomst/huidskleur (hierna: herkomst). Bij de politie kwam de discriminatiegrond seksuele gerichtheid met 27% van de registraties op de tweede plaats. Bij de meldpunten was dit de discriminatiegrond handicap/chronische ziekte (hierna: handicap), met 15% van de meldingen. Het overgrote deel van de meldingen op grond van godsdienst ging over discriminatie van moslims. De meerderheid van de meldingen over discriminatie op grond van geslacht had betrekking op arbeidssituaties. Bij het College gingen de meeste verzoeken in 2019 om een oordeel over de discriminatiegrond handicap, gevolgd door geslacht en godsdienst.

TERREINEN VAN DISCRIMINATIE

Bij de meldpunten was arbeidsmarkt met 26% het maatschappelijk terrein waarover in 2019 de meeste discriminatiemeldingen binnenkwamen. Binnen dit terrein hadden de meeste meldingen betrekking op de discriminatiegrond herkomst, gevolgd door de gronden leeftijd en godsdienst. Ook over de terreinen collectieve voorzieningen, buurt/wijk, commerciële dienstverlening en horeca kwamen in 2019 veel meldingen binnen. De verzoeken om een oordeel bij het College waren in 2019 vooral gerelateerd aan de terreinen arbeid en goederen en diensten. De politie registreerde in 2019 niet langer de locatie van incidenten.

De cijfers van 2019

4

5

		Meldpunten discriminatie		Politie		College voor de Rechten van de Mens	
Totaal aantal discriminatieregistraties	2019	Aantal meldingen (plaats voorval)	2019	Aantal discriminatie-incidenten ¹	2019	Aantal verzoeken om een oordeel (instroom)	2019
Meldpunten discriminatie		Discriminatiegrond		Discriminatiegrond		Discriminatiegrond	
Meldingen inwoner*	309	Antisemitisme ¹	3	Antisemitisme	40	Geslacht	6
Meldingen plaats voorval*	236	Arbeidscontract	0	Geslacht	2	Herkomst, huidskleur (ras)	2
Politie¹		Arbeidsduur	1	Godsdienst	14	Nationaliteit	1
Discriminatie-incidenten	369	Burgerlijke staat	1	Handicap	5	Godsdienst	5
College voor de Rechten van de Mens		Geslacht waarvan tegen transgender personen	16 (4)	Herkomst, huidskleur	137	Seksuele gerichtheid	1
Instroom verzoeken om oordeel	37	Godsdienst waarvan tegen moslims	16 (11)	Levensovertuiging	2	Burgerlijke staat	1
		Handicap/chronische ziekte	36	Seksuele gerichtheid	100	Politieke overtuiging	0
		Herkomst, huidskleur	116	Onbekend/overig	69	Levensovertuiging	0
		Leeftijd	15	Wijze van discriminatie		Arbeidsduur	4
		Levensovertuiging	1	Bedreiging	49	Vaste/tijdelijke arbeidscontracten	0
		Nationaliteit	5	Bekladding	20	Handicap/chronische ziekte	11
		Politieke gezindheid	0	Bespugen	0	Leeftijd	4
		Seksuele gerichtheid	19	Geweld	0	Grond onbekend	2
		Niet-wettelijke gronden	19	Geweld in combinatie met uitlating	51	Terrein	
		Onbekend	1	Pesterij	3	Arbeid – Werving en selectie	6
		Terrein		Uitlating	192	Arbeid – Aanstelling	1
		Arbeidsmarkt	61	Vernieling	43	Arbeid – Beëindiging arbeidsrelatie	5
		Buurt/wijk	31	Weigering	7	Arbeid – Arbeidsvoorwaarden	6
		Collectieve voorzieningen	37	Onbekend/overig	4	Arbeid – Arbeidsomstandigheden	2
		Commerciële dienstverlening	23			Goederen en Diensten	14
		Horeca/amusement	24			Geen terrein	2
		Huisvesting	14			Onbekend	1
		Media en reclame	1			Aantal oordelen en uitspraken¹	
		Onderwijs	10			• Oordelen met minstens een uitspraak	5
		Openbare ruimte	11			• Oordelen zonder onderscheid/	10
		Politie/OM/vreemdelingenpolitie	8			niet in strijd met de wet	
		Privésfeer	2				
		Publieke/politieke opinie	1				
		Sport en recreatie	11				
		Overig	0				
		Onbekend/niet van toepassing	2				
		Wijze van discriminatie		Bij Politie		Bij College voor de Rechten van de Mens	
		Bedreiging	10	1 De politie heeft in 2019 bij de registratie geen onderscheid		1 Niet alle verzoeken/klachten leiden uiteindelijk tot een	
		Geweld	6	meer gemaakt tussen reguliere discriminatie-incidenten en		oordeel. Verzoeken zijn bijvoorbeeld niet-ontvankelijk, worden	
		Omstreden behandeling	144	discriminatie-incidenten jegens werknemers met een publieke		ingetrokken of er is sprake van een tussentijdse oplossing.	
		Vijandige bejegening	79	taak. Hierdoor zijn deze cijfers niet goed vergelijkbaar met			
		Overig	4	voorgaande jaren en worden hier alleen cijfers over 2019			
		Onbekend/niet van toepassing	5	gepresenteerd. De vergelijking met 2018 wordt uitsluitend op			
				landelijk niveau in het landelijk rapport <i>Discriminatiecijfers in</i>			
				2019 opgenomen. Ook de locatie van incidenten is in 2019 niet			
				meer geregistreerd.			

* Meldingen inwoner betreft door ADV's in de politie-eenheid ontvangen meldingen. Meldingen plaats voorval betreft meldingen over incidenten die in een gemeente in de politie-eenheid zijn voorgevallen. Er is een overlap tussen deze twee getallen.

Werkwijze Meldpunten discriminatie*	2019
Alleen registratie	72
Advies en informatie	220
Beïnvloeding beleid	3
Bemiddeling	52
Bijstaan in procedures	14
Doorverwijzing	9
Eigen onderzoek Meldpunt discriminatie	2
Overig	2

Bij Werkwijze Meldpunten discriminatie

* Deze cijfers geven een beeld van wat er gedaan is door de meldpunten met de meldingen van inwoners uit de politie-eenheid Rotterdam.

Bij Meldpunten discriminatie

¹ Antisemitische incidenten vallen juridisch gezien onder discriminatie op grond van herkomst en/of onder discriminatie op grond van godsdienst. Omdat dit onderscheid bij de registratie lastig is te maken, is ervoor gekozen om antisemitisme apart weer te geven.

6

De cijfers van 2019 | Totalen en gronden

MELDINGEN

In 2019 ontvingen de meldpunten in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant 309 meldingen van discriminatie van inwoners van gemeenten in de politie-eenheid. Hiervan kwamen 202 meldingen binnen bij RADAR, 104 bij ADB Zeeland en 3 bij Meldpunt Discriminatie Waalwijk. ADV Rucphen, ADV Woensdrecht en ADV Zundert ontvingen geen meldingen. Het totaal aantal meldingen is ten opzichte van 2018 met 6% gestegen. 236 van de meldingen hadden betrekking op een incident of situatie die plaatsvond in een gemeente binnen de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant. Dit tweede totaal is lager, omdat verschillende meldingen niet zijn meegenomen. Dit betreft meldingen over landelijke kwesties (bijvoorbeeld over een uitspraak van een politicus), over uitingen op internet en over incidenten buiten de politie-eenheid. Bij sommige meldingen is niet bekend waar het voorval plaatsvond. In deze Monitor Discriminatie worden de meldingen geanalyseerd waarbij het incident zich heeft voorgedaan in een gemeente in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant. In een enkel geval zal aandacht worden besteed aan opvallende meldingen over andere incidenten.

POLITIEREGISTRATIES

De politie registreerde in 2019 in totaal 369 discriminatie-incidenten. Deze cijfers zijn niet goed vergelijkbaar met de cijfers van 2018 als gevolg van een wijziging die de politie heeft doorgevoerd in de registratie. In voorgaande jaren werd onderscheid gemaakt tussen reguliere registraties en registraties over incidenten gericht tegen werknemers met een publieke taak, zoals politiemensen, medewerkers van het openbaar vervoer en zorgpersoneel. Dat onderscheid is in 2019 niet meer gemaakt. De politieregistraties betreffen niet alleen meldingen en aangiften van discriminatiedelicten, maar ook andere incidenten met een discriminatoir aspect. Voorbeelden van een discriminatoir aspect zijn het uiten van discriminerende scheldwoorden bij een mishandeling of een discriminerende belediging.

HERKOMST/HUIDSKLEUR

Bij zowel de meldpunten als de politie was herkomst in 2019 de meest gemelde discriminatiegrond. Het gaat hierbij om bijna de helft van het totaal aantal meldingen bij de meldpunten en ruim een derde van alle politieregistraties. De meldpunten ontvingen onder andere

meldingen van mensen die vanwege hun huidskleur werden geweigerd bij horecagelegenheden en meldingen van mensen die op de werkvloer door een collega of leidinggevende nadelig werden behandeld vanwege hun herkomst. Zo kreeg een man al jaren denigrerende opmerkingen te horen van collega's: 'katoenplukker, moeten we zilverpapier voor je sparen' en 'hé aap, ben je jaloers als er een banaan wordt gegeten'. Een andere man met een donkere huidskleur werd als enige in de rij niet binnengelaten bij een uitgaansgelegenheid. Daarnaast waren er verschillende meldingen waarbij mensen de figuur zwarte piet als uiting van racisme benadrukten. Iemand uitmaken voor zwarte piet kwam één keer in de meldingen voor. Verder waren er verschillende meldingen en politieregistraties van mensen, waaronder kinderen, die naar aanleiding van hun persoonskenmerken waren uitgescholden in het openbaar. Het ging dan om uitspraken zoals 'ga terug naar je eigen land', 'jij hoort hier niet' of 'ga met je eigen soort spelen'.

HANDICAP

In 2019 ging 15% van de meldingen bij de meldpunten over discriminatie op grond van handicap. Hiervan had een derde

Een man met een getinte huidskleur voelt zich als klant in een winkel structureel gediscrimineerd. Hij geeft aan dat hij sinds drie jaar als potentiële dief wordt behandeld bij een drogist. Als hij in de winkel iets staat uit te zoeken, wordt bijvoorbeeld ineens beveiliging ingeschakeld of komt een medewerker in de buurt dingen rechtzetten om hem in de gaten te houden. Hij schaamt zich en voelt zich ongewenst en machteloos, waardoor hij de winkel is gaan vermijden.

betrekking op collectieve voorzieningen. Een voorbeeld hiervan is een vrouw met een visuele beperking die vanwege haar hulphond werd geweigerd in de behandelkamer van een tandarts. Ook waren er meldingen over geweigerde toegang tot horeca en winkels en over afwijzingen bij sollicitaties. Zo was een man niet langer welkom in een koffietentje na een epileptische aanval en werd een vrouw steeds afgewezen voor banen als bleek dat zij langdurig heeft moeten herstellen van een ongeluk. De politie registreerde in 2019 een handvol incidenten over de discriminatiegrond handicap. Een voorbeeld hiervan is een gehandicapte jongen die niet meer welkom is bij de paardenrenbaan waar hij geregeld naartoe ging. Volgens zijn vader had dit te maken met zijn handicap.

DISCRIMINATIE VAN MOSLIMS

De meerderheid van de meldingen en politieregistraties met de discriminatiegrond godsdienst had in 2019 betrekking op de islam. Bij de meldpunten gingen meldingen over discriminatie van moslims bijvoorbeeld over afwijzingen tijdens sollicitatieprocedures (hierover meer onder Terreinen – arbeidsmarkt). >

7

Een islamitische vrouw die een hoofddoek draagt gaat naar een financieel adviseur om informatie in te winnen. Hoewel het kantoor om negen uur open gaat wordt zij om half tien gevraagd of ze tot tien uur buiten kan blijven wachten. Terwijl zij in haar auto zit te wachten ziet zij dat andere mensen met een Nederlands uiterlijk wel zonder afspraak naar binnen worden gelaten. Zij vermoedt dat zij anders is behandeld vanwege haar hoofddoek, maar durft dit niet aan te geven bij de financieel adviseur.

Gender en islamofobie

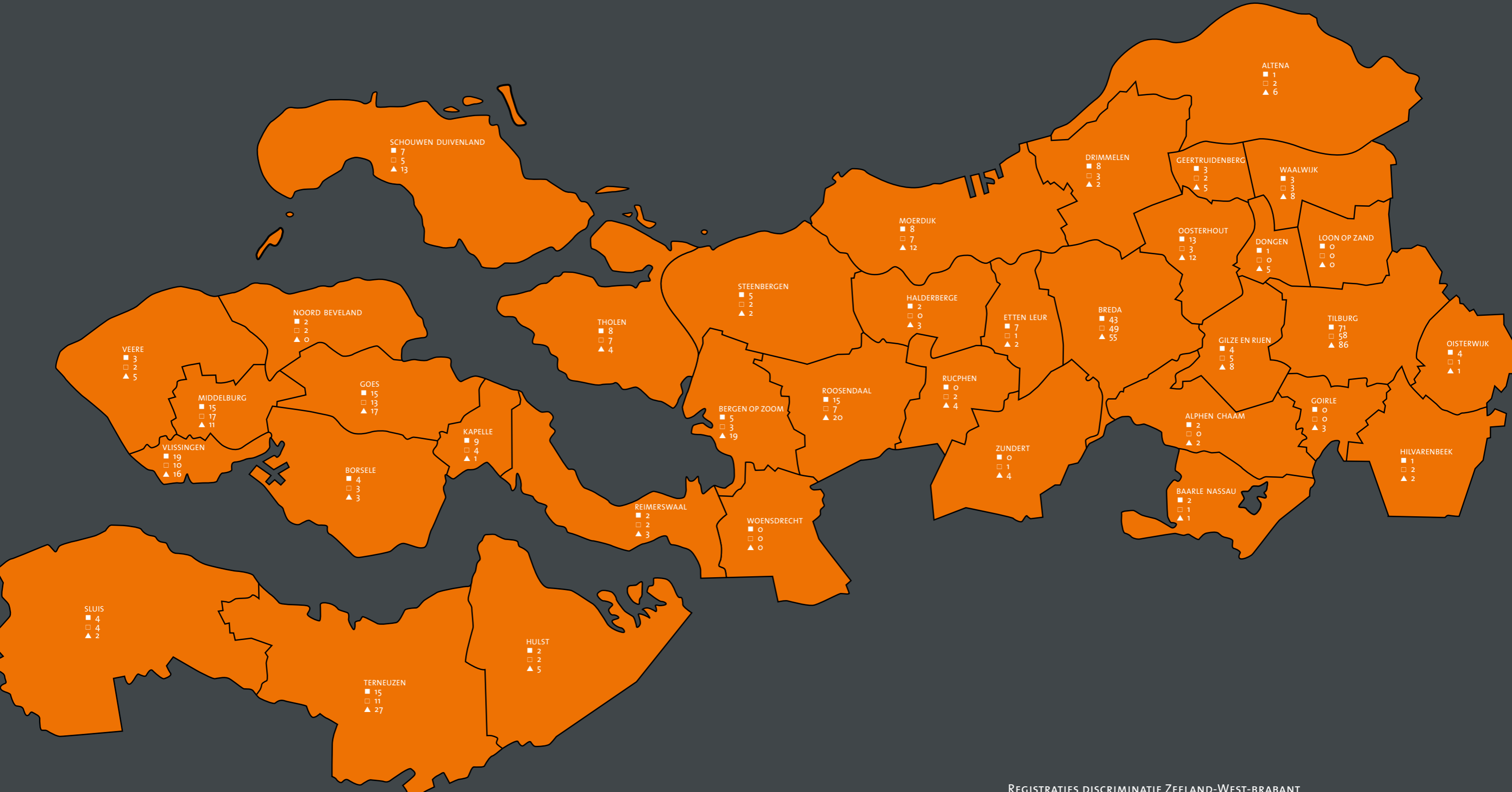
Moslimvrouwen ervaren islamofobie op een specifieke manier. De positie van vrouwen binnen religies is van oudsher vaak anders dan die van mannen. Juist de positie van vrouwen binnen de islam krijgt de afgelopen jaren veel aandacht in het publieke debat. Aan de ene kant bestaat vooral bij niet-moslims het (stereotiepe) beeld van moslimvrouwen als 'onderdanig slachtoffer van de religie', waardoor vrouwen worden gezien als onderdrukt. Dit versterkt het beeld van de islam als vrouwonterende en onderdrukkende religie en dat van de superieure westerse normen en waarden die hen moeten bevrijden. Anderzijds staan vrouwen die een gezichtssluier of hoofddoek dragen symbool voor 'de islam' en ervaren juist veel moslimvrouwen discriminatie (Dumon, 2019). Met name vrouwen met zo'n zichtbare islamitische identiteit zijn doelwit van islamofobie. Hierbij gaat het om diverse verbale en fysieke uitingen in de openbare ruimte, zoals uitschelden, duwen of aan kleding trekken (Abaâziz, 2019). Sinds 1 augustus 2019 verbiedt een nieuwe Nederlandse wet het dragen van gezichtsbedekkende kleding in het openbaar vervoer, overheidsgebouwen en onderwijs- en zorginstellingen. Deze wet, die in de volksmond 'het boerkaverbod' heet, heeft tot gevolg dat gesluierde vrouwen meer negatieve reacties ervaren (RTLnieuws, 2019).

Voorbeelden van moslimdiscriminatie bij de politieregistraties zijn spandoeken met 'stop islamisering' bij een moskee in aanbouw en vrouwen die in de bus werden uitgescholden omdat zij een hoofddoek dragen. Ook was er sprake van bedreiging van een islamitisch gezin via sociale media. Zij ontvingen een bericht met de tekst: 'Ik hoop dat er nog meer moskeeën worden beschoten en dat jouw familie erin zit.'

SEKSUELE GERICHTHEID

27% van de politieregistraties had in 2019 betrekking op de discriminatiegrond seksuele gerichtheid. Veel van deze registraties gingen over incidenten die zijn gericht tegen politiemensen en andere werknemers met een publieke taak, zoals medewerkers van het openbaar vervoer en zorgpersoneel. Zij werden regelmatig uitgescholden voor 'kankerhomo' of 'flikker' als zij mensen aanspraken op ongewenst gedrag. De (vermeende) seksuele gerichtheid van de slachtoffers speelt in veel van deze gevallen vermoedelijk geen rol. De politie registreerde ook incidenten waarbij mensen expliciet vanwege hun seksuele gerichtheid werden uitgescholden, beledigd of bedreigd. Een man trof bijvoorbeeld briefjes in zijn brievenbus aan met de teksten: 'vieze homo' en 'vermoorden'. Een andere man en zijn partner worden in hun eigen buurt al jaren uitgescholden voor 'vieze flikkers' en 'aidsverspreiders'. Een ander incident speelde zich af op sociale media. Nadat een man een filmpje van zichzelf als *drag queen* online had gedeeld, ontving hij vele discriminerende opmerkingen, beledigingen en bedreigingen vanaf een groot aantal accounts.

Bij de meldpunten ging 8% van de meldingen in 2019 over de discriminatiegrond seksuele gerichtheid. Deze meldingen betroffen veelal het pesten en uitschelden van homoseksuele mannen en lesbiennes. Zo werd een homoseksuele man die als basisschoolleraar werkt door een ouder van een leerling uitgemaakt voor pedofiel. Een getrouwd lesbisch stel is meerdere malen belaagd door buurtbewoners waarbij hun ruiten zijn ingegooid, vuurwerk naar binnen is geworpen en ouders hun kinderen hardop waarschuwden voor 'dit soort mensen'.

REGISTRATIES DISCRIMINATIE ZEELAND-WEST-BRABANT

- Aantal meldingen door inwoner van de gemeente bij het meldpunt discriminatie
- Aantal meldingen over voorval in de gemeente bij een van de meldpunten discriminatie
- ▲ Aantal geregistreerde discriminatie incidenten bij de politie

10

De cijfers van 2019 | Gronden vervolg

SEKSUELE GERICHTHEID vervolg

Bij de meldpunten kwamen daarnaast relatief veel meldingen binnen over twee landelijke kwesties die te maken hebben met discriminatie op grond van seksuele gerichtheid. Lesbische stellen kregen ermee te maken dat de dure behandeling voor kunstmatige inseminatie niet meer vergoed zou worden vanuit de basiszorgverzekering, tenzij er sprake was van medische noodzaak. In de praktijk zou dit betekenen dat de meeste lesbische stellen en alleenstaande vrouwen met een kinderwens niet meer in aanmerking komen voor vergoeding van een dergelijke behandeling. Na een petitie, veel ophef in de media en meerdere Kamervragen is vanaf 2020 een subsidieregeling beschikbaar (Freya, 2019). De landelijke aandacht voor de Nashville-verklaring zorgde voor 5 meldingen in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant. Deze door evangelische christenen opgezette verklaring suggereert onder andere dat genezing van homoseksualiteit mogelijk is en dat het huwelijk uitsluitend is voorbestemd voor paren bestaande uit een man en een vrouw.

GESLACHT

De discriminatiegrond geslacht betrof in 2019 7% van de meldingen bij de meldpunten. Zowel mannen als vrouwen voelden zich gediscrimineerd. Vrouwen in de eerste plaats vanwege hun zwangerschap en mannen omdat

zij niet in aanmerking kwamen voor bepaalde functies. Er waren bijvoorbeeld meldingen van vacatures die zich alleen op vrouwen richtten. Werkgevers vroegen in vacatures expliciet naar een 'dame' of een 'caissière'. Verschillende vrouwen meldden het niet verlengen van een contract vanwege hun zwangerschap. Zeven meldingen gingen over de Technische Universiteit Eindhoven die een groot aantal vacatures alleen openstelde voor vrouwen, waardoor mannen zich gediscrimineerd voelden. In dit geval heeft het incident niet plaatsgevonden in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant, maar werden mensen die hier wonen erdoor geraakt. Het College buigt zich momenteel over de vraag of dit voorkeursbeleid past binnen de kaders van de gelijkebehandelingswetgeving.

Discriminatie-ervaringen van transgender personen werden in 2019 4 keer gemeld bij de meldpunten en 2 keer bij de politie. Zowel de politieregistraties als de meldingen bevatten incidenten waarbij transgender personen werden beledigd en gepest vanwege hun genderexpressie. Uit eerder onderzoek van het Transgender Netwerk Nederland blijkt dat transgender personen regelmatig worden lastiggevallen in het openbaar en zich daardoor onveilig voelen (Overal op je hoede, 2018). Twee meldingen gingen over transgender personen die zich nadelig behandeld voelden in de zorg.

Een trans vrouw wil een borstvergroting laten uitvoeren bij een ziekenhuis. Hiervoor bestaat sinds 2019 een subsidieregeling. Het ziekenhuis laat haar weten dat het heeft besloten geen borstvergrotingen meer uit te voeren bij trans vrouwen. Omdat in het ziekenhuis nog wel borstvergrotingen worden uitgevoerd bij cisgender vrouwen, is het niet duidelijk waarom trans vrouwen hiervan worden uitgesloten.

ANTISEMITISME

Bij de politie was antisemitisme in 2019, met 11% een relatief vaak geregistreerde discriminatiegrond. Een groot deel van deze registraties gaat over incidenten waarbij agenten of controleurs in het openbaar vervoer werden uitgescholden voor 'kankerjood'. Hoewel hun (vermeende) etnische of religieuze achtergrond hierbij vermoedelijk vaak geen rol speelt, kan dit een negatief en vijandig beeld over Joodse mensen in stand houden. Bij de meldpunten kwamen drie meldingen binnen over antisemitisme. Hierbij zat een melding van een joodse vrouw die vanwege haar joodszijn herhaaldelijk van haar bureaus te horen heeft gekregen dat ze 'afgevoerd moest worden met een veewagen'.

11

Impact van islamofobie

Naar de impact van islamofobie op getroffenen is nog weinig onderzoek gedaan. In het verkennende onderzoek 'Alledaagse Islamofobie in Nederland' komt naar voren dat moslims die persoonlijke ervaringen hebben met moslimdiscriminatie zich minder veilig voelen dan moslims zonder die ervaringen. Alle respondenten voelen zich minder veilig dan vijf jaar geleden en meer dan de helft maakt zich in meer of mindere mate zorgen over hun toekomst als moslim in Nederland. Bijna de helft van de respondenten met een discriminatie-ervaring voelt zich niet volledig vrij om hun moslim-zijn zo in te vullen als zij willen (Abaâziz, 2019). Zo zijn er vrouwen die hun uiterlijk aanpassen om negatieve reacties te voorkomen, bijvoorbeeld door ervoor te kiezen om geen of een minder opvallende hoofddoek te dragen (OneWorld, 2019). Islamofobie heeft ook invloed op de kansen die moslims hebben in de Nederlandse samenleving. Uit diverse onderzoeken blijkt dat moslims discriminatie ervaren op de arbeidsmarkt en op de woningmarkt, onder andere op basis van hun naam en vanwege hun uiterlijke verschijning. Zo verkleint het dragen van een hoofddoek iemands kansen in een sollicitatieprocedure. Ook op de werkvloer ervaren moslims discriminatie, bijvoorbeeld in de vorm van suggestieve opmerkingen over hun loyaliteit aan Nederland of kwetsende opmerkingen over moslims (Abaâziz, 2019).

College voor de Rechten van de Mens

In 2019 ontving het College voor de Rechten van de Mens 37 verzoeken om een oordeel uit de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant. De discriminatiegrond handicap kwam met 11 verzoeken het meeste voor. Op de tweede en derde plaats staan verzoeken over de discriminatiegrond geslacht (6 verzoeken) en godsdienst (5). Meer dan de helft van de verzoeken ging over het terrein arbeid en ruim een derde van de verzoeken betrof het terrein goederen en diensten.

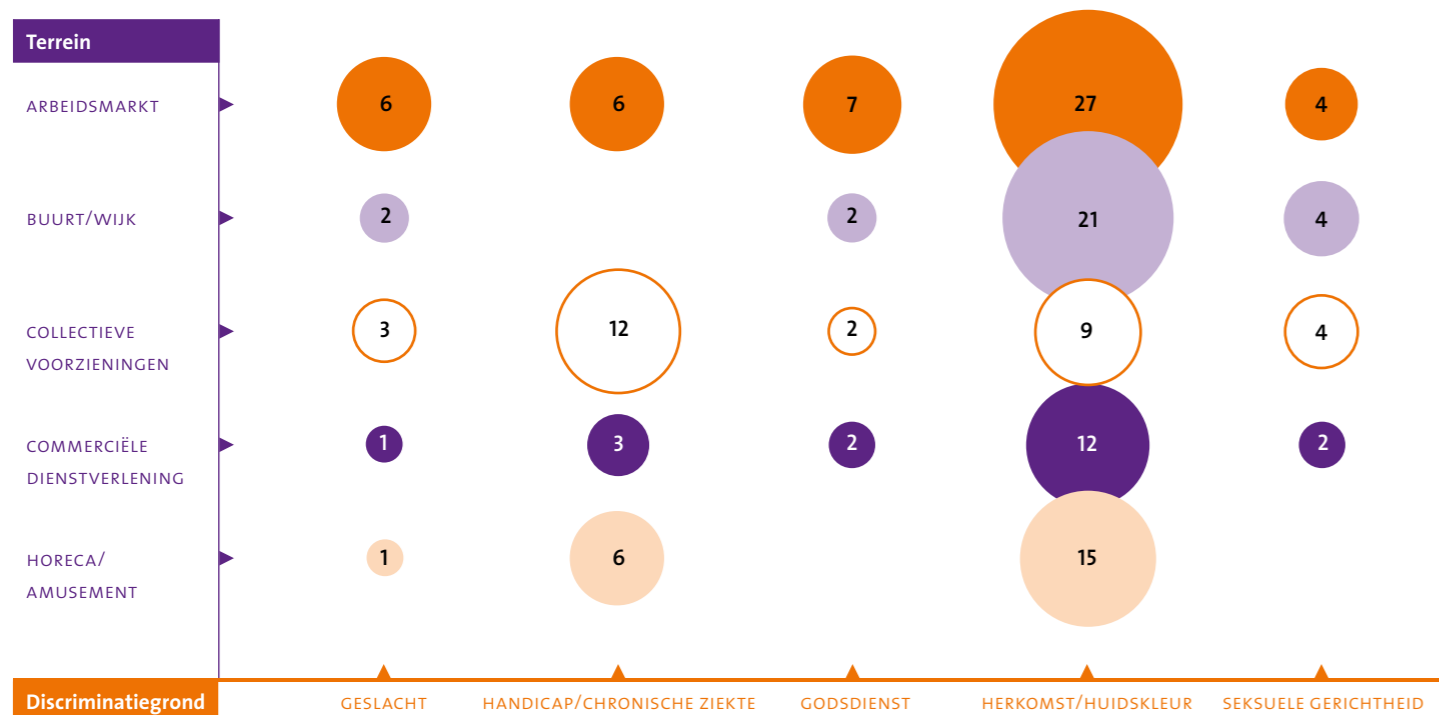
Het College bracht in 2019 15 oordelen uit over discriminatiezaken van inwoners uit de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant. In 5 gevallen oordeelde het College dat er sprake was van verboden onderscheid of strijd met de wet. Het ging om 2 oordelen over de discriminatiegrond leeftijd, 2 oordelen over de discriminatiegrond godsdienst en 1 oordeel over de discriminatiegrond handicap. De oordelen over leeftijd hadden allebei te maken met een afwijzing tijdens een sollicitatieprocedure. In het ene geval werd een man afgewezen voor de functie van kandidaat-notaris omdat hij te oud werd bevonden. In het andere geval werd een man vanwege een maximum leeftijdsgrens niet meegenomen in een sollicitatieprocedure voor bedrijfsmaatschappelijk werker. De oordelen over godsdienst hadden beide te maken met situaties waarbij een man vanuit godsdienstige overtuiging geen handen schudt met vrouwen. Bij één oordeel ging het om een student die om deze reden werd afgewezen voor een stage op een school. Bij het andere oordeel kreeg een student vanuit zijn opleiding het advies om bij stageplekken niet te vermelden dat hij geen handen schudt met vrouwen of meisjes. Toen hij hierover een klacht indiende bij de universiteit is deze volgens het College niet adequaat behandeld. Het oordeel over handicap was van een man met een gehoorbeperking die afgewezen was voor een taal cursus Nederlands voor anderstaligen.

Een man met een getinte huidskleur voelt zich als klant in een winkel structureel gediscrimineerd. Hij geeft aan dat hij sinds drie jaar als potentiële dief wordt behandeld bij een drogist waar hij regelmatig wat komt kopen. Als hij in de winkel iets staat uit te zoeken, wordt bijvoorbeeld ineens beveiliging ingeschakeld of komt een medewerker in de buurt dingen rechtzetten om hem in de gaten te houden. Hij schaamt zich en voelt zich ongewenst en machteloos, waardoor hij de winkel is gaan vermijden.

De cijfers van 2019 | *Terreinen*

12

13

MELDINGEN BIJ MELDPUNTEN NAAR GROND EN TERREIN

Een man werkt samen met een collega die zegt een hekel te hebben aan buitenlanders. Hierdoor moet de man regelmatig vervelende opmerkingen aanhoren gericht op zijn herkomst. Hij heeft dit meermaals aangekaart bij zijn leidinggevende, maar het wordt steeds gebagatelliseerd: 'Het is een oude man, hij is met die ideeën opgegroeid en je kunt het hem niet kwalijk nemen.' De man voelt zich niet serieus genomen in zijn klacht. Omdat de collega volhardt in zijn afwijzing van de man, vindt hij het steeds moeilijker om zijn collega vriendelijk te blijven benaderen.

ARBEIDSMARKT

Een kwart van de gemelde discriminatie-ervaringen bij de meldpunten ging in 2019 over het terrein arbeidsmarkt. De meest voorkomende discriminatiegrond hierbij was herkomst, gevolgd door leeftijd. Ook de discriminatiegronden godsdienst, geslacht en handicap/chronische ziekte werden in 2019 regelmatig gemeld. De meldingen gingen bijvoorbeeld over denigrerende opmerkingen of gedrag op de werkvloer vanwege herkomst of seksuele gerichtheid. Zo meldde een werknemer dat een nieuwe leidinggevende zijn hand afveegde aan zijn overhemd nadat hij een hand kreeg van een collega met een donkere huidskleur.

Ook waren er meldingen over afwijzingen tijdens sollicitatieprocedures vanwege

leeftijd, herkomst, godsdienst, handicap, of seksuele gerichtheid. Een man werd bijvoorbeeld tijdens een telefonische sollicitatie gevraagd naar zijn leeftijd. Toen hij deze noemde kreeg hij te horen dat hij vanwege zijn leeftijd waarschijnlijk te duur zal zijn. Bij een vrouw werd tijdens een sollicitatie doorgevraagd naar haar seksuele gerichtheid. Toen bleek dat zij met een vrouw getrouwd is, werd het gesprek opeens ongemakkelijk. Ook meldden enkele mensen dat zij zijn afgewezen omdat zij in verband met hun godsdienst geen handen willen schudden met mannen dan wel vrouwen. Omdat dit een uiting is van iemands godsdienst kan bij een dergelijke afwijzing sprake zijn van discriminatie, indien het schudden van handen geen wezenlijk onderdeel is van de functie waarop wordt gesolliciteerd. >

Een man die een rolstoel gebruikt vanwege zijn fysieke beperking wordt tijdens een cruise uitgesloten van vervoer vanaf het schip naar plaatsen op het vasteland. Wanneer het cruiseschip aanmeert in een haven om een plaats te bezoeken wordt voor passagiers steeds een bus geregeld naar de bezoekplaats. Een aantal keer is deze bus niet toegankelijk voor iemand die niet kan lopen. Wanneer de man vraagt of passend vervoer geregeld kan worden, geeft het cruise personeel aan dat ze niks voor hem kunnen betekenen. >

> Een ander type discriminatie-ervaring op het terrein arbeidsmarkt is het niet verlengen van een contract of het niet aanbieden van een vaste aanstelling op grond van handicap of zwangerschap. Een vrouw maakte bijvoorbeeld mee dat collega's met een gelijke functie een vast contract kregen, terwijl bij haar werd gezegd dat zij niet goed beoordeeld kon worden vanwege haar zwangerschapsverlof. Een andere vrouw kreeg te horen dat haar chronische ziekte te veel risico met zich meebrengt waardoor haar contract niet verlengd kon worden. Daarnaast waren er in 2019 verschillende meldingen over discriminatie op grond van geslacht of leeftijd in vacatureteksten. Er werd bijvoorbeeld gevraagd naar een 'jong en gedreven' persoon, een 'jonge administratieve kracht' of een 'enthousiaste dame'.

COLLECTIEVE VOORZIENINGEN

Mensen ervoeren in 2019 ook discriminatie door overheidsinstanties zoals gemeenten en de belastingdienst, en door tandartsen, huisartsen en zorginstellingen. Dergelijke 'collectieve voorzieningen' besloegen in 2019 16% van de meldingen bij de meldpunten. De meeste van deze meldingen hebben betrekking op de gronden herkomst en handicap. Een vrouw met hiv kreeg bijvoorbeeld vlak voor aanvang van haar afspraak bij de tandarts te horen dat zij toch pas als laatste patiënt gezien kon worden, omdat de instrumenten na haar behandeling op hoge temperatuur ontsmet moesten worden. Bij haar vorige tandarts was dit nooit het geval en ook volgens de richtlijn van de beroepsorganisatie is een extra voorzorgsmaatregel bij mensen met hiv niet nodig.

BUURT/WIJK

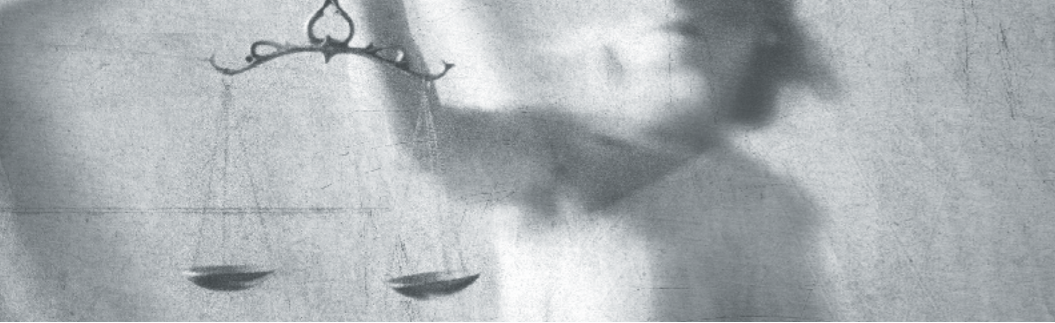
In 2019 betrof 13% van de meldingen het terrein buurt/wijk. Deze gingen vooral over discriminatie-ervaringen op grond van herkomst. Mensen werden uitgescholden of beledigd door buurtgenoten, vaak als onderdeel van onenigheid over geluids-overlast, huisvuil of etenslucht. Er waren ook meldingen van drie homoseksuele mannen en een lesbisch stel die werden gepest, geïntimideerd of belaagd door mensen uit de buurt. Zo werd een homoseksuele man door zijn buurvrouw uitgescholden voor 'vieze flicker' en 'aidsverspreider' en werd zijn auto bekrast.

COMMERCIËLE DIENSTVERLENING

10% van de meldingen bij de meldpunten ging over discriminatie in de commerciële dienstverlening. Dit waren met name meldingen over nadelige behandeling in winkels, maar ook in het openbaar vervoer, door banken en telefoonaanbieders. Mensen werden benadeeld op grond van hun herkomst, handicap, godsdienst, geslacht of seksuele gerichtheid. Kinderen uit een Turks gezin werden bijvoorbeeld niet toegelaten tot een speelplaats omdat zij onvoldoende Nederlands zouden spreken.

HORECA

Van de meldingen ontvangen door de meldpunten ging 10% om discriminatie-ervaringen binnen de horeca. Het overgrote deel hiervan betrof meldingen van mensen die vanwege hun donkere huidskleur toegang werd geweigerd tot een horecagelegenheid. In veel gevallen ging het hier om situaties waarbij iemand om onduidelijke redenen niet werd toegelaten, terwijl anderen gewoon naar binnen mochten. Er kwamen ook meldingen binnen van mensen met een beperking die niet welkom waren bij horecagelegenheden of nadelen ondervonden vanwege hun handicap. Zo werd een rolstoelgebruiker tijdens een concert achterin geplaatst waardoor hij niks van het concert kon zien.

14

De cijfers van 2019 | Vormen en gemeenten

DISCRIMINATIEVORMEN MELDPUNTEN

Bij de meerderheid (61%) van de meldingen in 2019 was er sprake van omstrede behandeling. Hieronder vallen verschillende soorten discriminatie-ervaringen. Het kan bijvoorbeeld gaan over een afwijzing voor een baan of bij een opleiding. Zo werd een vrouw niet toegelaten tot een cursus omdat ze Nederlands spreekt met een accent. Een ander voorbeeld is een verhuurder die huurders met een Marokkaanse of Somalische achtergrond niet accepteert. Omstrede behandeling kan ook gaan over uitsluiting van diensten of voorzieningen. Een man die al jaren in Nederland woont kon bijvoorbeeld geen rekening openen bij een bank vanwege zijn Angolese nationaliteit. En een vrouw met een hulphond werd de toegang geweigerd bij een bakkerij.

Veel (33%) van de overige meldingen uit 2019 gingen over vijandige bejegening. Dit kunnen discriminerende opmerkingen, pesterijen of scheldpartijen zijn. Zo werd een man tijdens een burenruzie uitgesloten op basis van zijn herkomst en een scholier door medeleerlingen gepest vanwege haar seksuele gerichtheid. Geweld en bedreigingen werden veel minder gemeld. De meest opvallende bedreiging was van een vluchteling uit Eritrea die in de brievenbus een envelop vond met haar naam erop en twee dode muizen erin.

DISCRIMINATIEVORMEN POLITIE

De meerderheid (66%) van de registraties bij de politie betrof uitlatingen of geweld in combinatie met uitlatingen. Het ging hierbij met name om scheldpartijen met discriminerende termen waarbij soms klappen vielen. In 2019 registreerde de politie ook bedreigingen, vernielingen en bekladding. Zo werden mensen bedreigd met de dood of met een mes. Bij de vernieling en bekladding ging het vaak om bekrassing en graffiti met hakenkruisen.

Een man loopt met zijn vriend hand in hand over straat. Een groepje jongeren komt hen tegemoet lopen. Zij roepen 'homo', 'jullie hebben geen recht om hier te staan' en 'jullie moeten dood'. Vervolgens worden de man en zijn vriend in elkaar geslagen en beroofd van een telefoon. De man doet bij de politie aangifte van straatroof.

Op een middelbare school wordt in de Nederlandse les een tekst behandeld waar termen in staan als 'kutturk' en 'zwartjoekel'. Een meisje in de klas met een donkere huidskleur is erg geschrokken van de tekst en voelt zich gekwetst. Enerzijds omdat ze na de les 'zwarte' werd genoemd en anderzijds omdat sommige klasgenoten en de docent de tekst leuk vonden.

LOKALE VERSCHILLEN

De meldpunten ontvingen in 2019 de meeste meldingen over incidenten in de twee grootste gemeenten van West-Brabant. Er waren 58 meldingen over voorvallen in Tilburg en 49 meldingen over voorvallen in Breda. De meeste meldingen over voorvallen in Zeeland hadden plaats in Middelburg (17 meldingen), Goes (13), Terneuzen (11) en Vlissingen (10). Het aantal meldingen per 1.000 inwoners maakt inzichtelijk welke gemeenten relatief veel meldingen telden. Middelburg (0,35) en Goes (35) deelden in 2019 de eerste plaats, gevolgd door Kapelle (0,31).

Ook in de politieregistraties vonden de meeste incidenten plaats in Tilburg (86) en Breda (55). De Zeeuwse gemeenten met de meeste politieregistraties waren net als bij de meldpunten Terneuzen (27 registraties), Goes (17), Vlissingen (16) en Middelburg (11). Op basis van het aantal registraties per 1.000 inwoners staan Terneuzen (0,49), Goes (0,45) en Tilburg (0,40) bovenaan.

15

Islam en seksuele diversiteit

In lijn met de veronderstelde tegenstelling tussen 'de islam' en westerse opvattingen, bestaat het beeld van 'de moslim' die seksuele diversiteit niet accepteert en Nederlandse lhbtbi-personen discrimineert. Volgens antropologe Gloria Wekker is er in Nederland sprake van 'homonationalisme' of 'homonostalgie' en circuleert het dominante verhaal dat de emancipatie van homoseksuelen en lesbiennes voorspoedig verliep totdat de islam ten tonele verscheen (G. Wekker, 2009). Deze tegenstelling komt terug in de commotie na een artikel in *NRC* over het boek *Help! Ik word volwassen*, een lesmethode voor seksuele vorming voor islamitische basisscholen. In het boek wordt homoseksualiteit vanuit een islamitische levensovertuiging afgekeurd. Voor sommige politici was dit aanleiding om artikel 23 uit de Grondwet – de vrijheid van onderwijs – te bediscussiëren (*Trouw*, 2019). Integratie-expert en gepensioneerd ambtenaar Walter Palm vindt dat de politiek daarmee een verkeerd signaal afgeeft. Hoewel hij van mening is dat homovijandige teksten in schoolboeken niet onder de vrijheid van godsdienst en onderwijs vallen, had de politiek volgens hem juist een gebaar moeten maken naar de moslimgemeenschap en moeten opkomen voor de Grondwet, ook waar het gaat om de vrijheid van religieuze scholen. 'De politiek moet uitspreken dat ze [moslims] hier thuishoren', zegt Palm (*Het Parool*, 2019).

Over RADAR en ADB Zeeland

In de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant zijn diverse ADV's oftewel meldpunten werkzaam. Deze ADV's toetsen en bewaken artikel 1 van de Grondwet waarvan de eerste regel luidt: 'Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld.' Burgers die worden geconfronteerd met discriminatie, kunnen bij de ADV in hun gemeente terecht voor advies en ondersteuning. Gespecialiseerde klachtbehandelaars registreren meldingen, adviseren over mogelijke vervolgstappen, kunnen waar nodig bemiddelen en ondersteunen melder bij juridische procedures of een verzoek om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens.

Dit rapport is een uitgave van RADAR en ADB Zeeland – de ADV's die samen de meeste inwoners van Zeeland en West-Brabant bedienen – en de politie. Naast hun meldpunt-functie en het verlenen van advies en ondersteuning aan mensen die discriminatie hebben ervaren, doen RADAR en ADB Zeeland onderzoek naar discriminatie. Jaarlijks beantwoorden zij honderden vragen van media, overheden, maatschappelijke instellingen en studenten.

Het voorkomen van discriminatie kan niet zonder bewustwording en educatie. RADAR en ADB Zeeland ontwikkelen en verzorgen trainingen en workshops over (omgaan met) diversiteit, cultuursensitiviteit, empowerment en weerbaarheid tegen discriminatie en uitsluiting. Opdrachtgevers zijn onder andere gemeenten, politie, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. RADAR vervult in ruim vijftig gemeenten in Zuid-Holland en Noord-Brabant de wettelijk taak van onafhankelijke antidiscriminatievoorziening. ADB Zeeland vervult deze functie voor de 13 Zeeuwse gemeenten. Vanuit die rol zijn RADAR en ADB Zeeland gesprekspartner in discriminatiezaken voor gemeenten, politie, openbaar ministerie, belangenorganisaties en maatschappelijke instellingen.

Een echtpaar verhuurt een deel van hun woning aan mensen met een Poolse achtergrond die in Nederland werken. Wanneer hun verzekeraar verneemt dat hun huurders Pools zijn krijgen zij te horen dat zij hun woonverzekeringen niet meer kunnen verlengen. Bij navraag blijkt dat dit komt doordat de verzekeraar hun Poolse onderhuurders beschouwt als extra risico. Polen zouden onbetrouwbaar zijn en dit zou leiden tot meer claims.

Meer informatie:
www.radar.nl | www.adbzeeland.nl

Meer informatie

RADAR

Spoorlaan 432
5038 CX Tilburg
T 013 820 02 12
E info@radar.nl
I www.radar.nl

Facebook [adbrADAR](https://www.facebook.com/adbrADAR)
Twitter [@adbrADAR](https://twitter.com/adbrADAR)

ADB ZEELAND

Stationspark 29c
4462 DZ Goes
T 0113 39 71 71
E info@adbzeeland.nl
I www.adbzeeland.nl

Facebook [adbzeeland.nl](https://www.facebook.com/adbzeeland.nl)

POLITIE

Politie Zeeland West Brabant
Ringbaan West 232
5038 KE Tilburg
T 0900 8844
I www.politie.nl

Dit is een gezamenlijke uitgave van de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant, RADAR en ADB Zeeland. De politie, het College voor de Rechten van de Mens en de antidiscriminatievoorzieningen ADV Rucphen, ADV Woensdrecht, ADV Zundert en Meldpunt Discriminatie Waalwijk hebben voor deze uitgave gegevens beschikbaar gesteld.

vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie

Bronnen

- > Abaâziz, I. (2019). *Alledaagse islamofobie in Nederland: Een verkennend onderzoek*. Meld Islamofobie.
- > Andriessen, I. (2017). *Discriminatie herkennen, benoemen en melden*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.
- > Boersema, W. (2019). *Wat wil de politiek nou eigenlijk met de onderwijsvrijheid?* Trouw.
- > Dumon, M. (2019). *Alledaags seksisme en islamofobie in Gent: Een situatietest*. Mens en Maatschappij, 177-204. Brussel: Vrije Universiteit Brussel.
- > Freya (2019). *Ontwikkelingen vergoeding KID alleenstaanden en lesbische stellen*. Van: freya.nl/actuele-ontwikkeling-vergoeding-kid-lesbische-stellen-alleenstaanden
- > Goede, A. de (2019). *Nog geen boetes boerkaverbod, wél meer agressie tegen moslima's*. RTL Nieuws.
- > One World (2019). *Dit doet publieke ophef met de levens van moslims: Nieuw onderzoek signaleert toegenomen intimidatie op straat*. Van: oneworld.nl/mensenrechten/dit-doet-publieke-ophef-met-de-levens-van-moslims
- > Oosterhout, E. van (2018). *Overal op je hoede. Geweld tegen transgender personen in Nederland*. Amsterdam: Transgender Netwerk Nederland.
- > Rijksoverheid (n.d.). *Gedeeltelijk verbod gezichtsbedekkende kleding*. Van: rijksoverheid.nl/onderwerpen/gezichtsbedekkende-kleding-in-de-media-boerkaverbod/gezichtsbedekkende-kleding-gedeeltelijk-verbieden
- > Soetenhorst, B. (2019). *Integratie-expert: Nederland is in de greep van islamofobie*. Het Parool.
- > Valk, I. van der (2015). *Monitor Moslimdiscriminatie*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.
- > Wekker, G. (2009). *Van homo nostalgie en betere tijden. Multiculturaliteit en postkolonialiteit*. George Mosse lezing, 16 september 2009.